

EUROPOS KOMISIJA
SVEIKATOS IR VARTOTOJŲ REIKALŲ GENERALINIS DIREKTORATAS

G direktoratas. Veterinarija ir tarptautiniai reikalai
G2 skyrius.–Gyvūnų sveikata

Briuselis
SANCO G2/SB (2014.01.14)

SANCO/7138/2013

DARBINIS DOKUMENTAS

Laukinių kiaulių afrikinio kiaulių maro priežiūros ir kontrolės gairės ir
kiaulių ūkiams skirtos prevencinės priemonės

Šis dokumentas nebūtinai sutampa su Komisijos tarnybų nuomone

Atkreipkite dėmesį, kad šis dokumentas parengtas siekiant tik informuoti ir konsultuoti. Europos Komisija jo nėra priėmusi ar kokiu nors kitu būdu patvirtinusi ir jo nereikėtų laikyti Komisijos tarnybų nuomone. Europos Komisija negarantuoja pateiktos informacijos tikslumo ir neatsako už jokią galimą jos panaudojimą.

1. Įžanga

Afrikinis kiaulių maras (AKM) yra labai užkrečiama ir mirtina naminių ir laukinių kiaulių (įskaitant šernus)¹ liga, perduodama tiesioginio ir netiesioginio kontakto būdu, prarijus užkrėstų pašarų ir per tam tikrų rūšių erkes užkrato pernešėjas. AKM laikomas viena iš pavojingiausių kiaulių ligų; ji daro neigiamą poveikį prekybai ir didelį socialinį ir ekonominį poveikį žmonių gyvenimo sąlygoms. Skiepijimų ar vaistų, skirtų apsaugoti nuo šios infekcijos, nėra. Todėl ypač svarbu, kad į teritorijas, kuriose nėra AKM, ir toliau nepatektų užkratas ir neišplistų ši liga. Visos taikomos kontrolės ir likvidavimo priemonės yra grindžiamos klasikiniiais ligos kontrolės metodais, įskaitant priežiūrą, epidemiologinius tyrimus, kiaulių atsekimą ir likvidavimą užkrėstuose ūkiuose. Šios priemonės turi būti taikomos kartu su griežto karantino ir biologinio saugumo priemonėmis naminių kiaulių ūkiuose ir gyvūnų judėjimo kontrole.

Šernai (*Sus scrofa*) ir apskritai laukinės kiaulės yra imlios AKM, be to, joms būdingi panašūs klinikiniai požymiai ir mirtingumas, kaip ir naminių kiaulių. Apie AKM viruso (AKMV) infekcija užsikrėtusius šernus buvo pranešta iš Iberijos pusiasalio, Sardinijos ir visai neseniai iš Rusijos Federacijos. Iš turimos informacijos matyti, kad šernai išskiria tokį pat viruso kiekį, kaip ir naminės kiaulės, ir laukinių bei naminių kiaulių epidemiologinė raida yra labai panaši, t. y. užkrėsti gyvūnai virusą gali tiesiogiai perduoti imliems gyvūnams. Tačiau atrodo, kad šernai infekciją perduoda ir išlaiko ne taip stipriai. Iš tiesų, tose srityse, kuriose naminės kiaulės nebuvo užsikrėtusios šia liga, arba kuriose esančiuose kiaulių ūkiuose liga buvo likviduota, pranešta, kad serologinis paplitimas tarp šernų labai nedidelis arba kad šernų, kurių serologinė reakcija būtų teigiama, nėra, todėl galima manyti, kad šernų populiacijoje virusas plinta negreitai, jei nėra kontakto su užkrėstomis naminėmis arba laukinėmis kiaulėmis.

Šernai nebuvo svarbus viruso rezervuaras nei Iberijos pusiasalyje, nei tose Sardinijos teritorijose, kuriose ši liga bent laikinai buvo likviduota naminių kiaulių populiacijoje, todėl galima manyti, kad liga šernų populiacijoje gali išnykti savaime. Tačiau bent tam tikrose Sardinijos teritorijose šernai turi didesnės reikšmės tam, kad virusas neišnyksta tose srityse, kuriose šernai nuolat turi kontaktą su laisvėje laikomomis naminėmis kiaulėmis.

Bet kuriuo atveju šernų reikšmė ligos epidemiologijai, ypač tam tikruose regionuose, dar nėra visiškai aiški.

¹ ES teisės aktai (Tarybos direktyva 2002/60/EB) yra susiję su „laukinėmis kiaulėmis“, t. y. visomis kiaulėmis, kurios nelaikomos arba neauginamos ūkyje, įskaitant šernus, tokiu būdu jos skiriasi nuo „kiaulių“, t. y. tokių kiaulių, kurios laikomos ūkiuose, vadinasi, yra nuolat kontroliuojamos žmonių. Todėl šis dokumentas taip pat susijęs su laukinėmis kiaulėmis, nebent buvo nustatyta, kad tikslinga aiškiai nurodyti, kad kalbama apie šernus, pvz., jei cituojama mokslinė literatūra, kurioje nurodytas šernas.

2. Šio dokumento tikslas

Šio darbinio dokumento tikslas – pateikti valstybėms narėms rekomendacijų dėl AKM kontrolės, kai ši liga įtariama arba nustatyta laukinių kiaulių populiacijoje.

Svarstant šias rekomendacijas priemonės turėtų būti pritaikytos atsižvelgiant į laukinių kiaulių populiaciją ir epidemiologinę padėtį, taip pat turėtų būti numatytos priemonės, kurių turi būti imamasi užkrėstoje teritorijoje, ir ūkiuose taikytinos nuostatos.

Pagrindiniai sparčios AKM kontrolės laukinių kiaulių populiacijoje tikslai – sumažinti riziką, kad virusas gali būti perduotas naminiams kiaulėms, ir užkirsti kelią endemijai laukinių kiaulių populiacijoje.

2002 m. birželio 27 d. Tarybos direktyvoje 2002/60/EB, nustatančioje konkrečias nuostatas dėl afrikinio kiaulių maro kontrolės ir iš dalies pakeičiančioje Direktyvos 92/119/EEB nuostatas dėl Tešeno ligos ir afrikinio kiaulių maro, nustatytos būtiniosios Sąjungos priemonės tai ligai kontroliuoti. Joje nustatyta, kad įtarus arba nustatčius šią ligą laukinių kiaulių populiacijoje susijusios valstybės narės turi parengti ir pateikti Komisijai likvidavimo planą.

2003 m. gegužės 26 d. Komisijos sprendime 2003/422/EB, patvirtinančiame afrikinio kiaulių maro diagnostikos vadovą, nustatytos serologinės, stebėsenos ir mėginių ėmimo procedūros, taikytinos tose teritorijose, kuriose AKM įtariamas arba patvirtintas laukinių kiaulių populiacijoje.

Šiame dokumente pateiktos gairės yra grindžiamos:

- Tarybos direktyvos 2002/60/EB², ypač jos 15 ir 16 straipsnio nuostatomis;
- Komisijos sprendimo 2003/422/EB priedo IV skyriaus H dalimi³;
- EFSA Gyvūnų sveikatos ir gerovės mokslinės grupės moksline nuomone dėl klasikinio kiaulių maro kontrolės ir likvidavimo šernų populiacijoje⁴;
- EFSA Gyvūnų sveikatos ir gerovės mokslinės grupės moksline nuomone dėl afrikinio kiaulių maro⁵.

3. Bendrosios nuostatos, taikomos įtarus arba patvirtinus AKM laukinių kiaulių populiacijoje

Kai laukinių kiaulių populiacijoje įtariamas arba patvirtintas AKM, valstybės narės turėtų suburti ekspertų grupę, kurią sudarytų veterinarijos gydytojai, medžiotojai, laukinės gyvūnijos ekspertai ir epidemiologai. Ekspertų grupė padeda kompetentingai institucijai

² 2002 m. birželio 27 d. Tarybos direktyva 2002/60/EB, nustatanti konkrečias nuostatas dėl afrikinio kiaulių maro kontrolės ir iš dalies pakeičianti Direktyvos 92/119/EEB nuostatas dėl Tešeno ligos ir afrikinio kiaulių maro. OL L 192, 2002 7 20, p. 27.

³ 2003 m. gegužės 26 d. Komisijos sprendimas 2003/422/EB, patvirtinantis afrikinio kiaulių maro diagnostikos vadovą. OL L 143, 2003 6 11, p. 35.

⁴ *The EFSA Journal* (2009) 932 1-18.

⁵ *The EFSA Journal* 2010: 8(3): 1556.

tirti epidemiologinę padėtį, nustatyti užkrėstą teritoriją ir įgyvendinti likvidavimo planą. Iš tiesų, valstybės narės per 90 dienų po pirminio ligos atvejo patvirtinimo pateikia Komisijai raštišką ligos likvidavimo užkrėstoje teritorijoje priemonių ir toje teritorijoje bei joje esantiems ūkiams taikytinų priežiūros ir profilaktikos priemonių planą. Užkrėstoje teritorijoje turi būti taikomos tinkamos kontrolės ir likvidavimo priemonės; tokios priemonės gali būti laikinas medžioklės sustabdymas ir draudimas šerti šernus.

Plane taip pat turėtų būti numatyta ligos stebėsenos programa, kuri turi būti pradėta vykdyti praėjus ne mažiau kaip 12 mėnesių nuo paskutinio patvirtinto ligos atvejo, ir vykdoma ne trumpiau kaip dar 12 mėnesių. Kitaip tariant, dėl klasikinio kiaulių maro (KKM) teisės aktuose nustatyta, kad ta teritorija, kurioje laukinių kiaulių populiacijoje nustatytas AKM, tik po 24 mėnesių nuo paskutinio patvirtinto ligos atvejo vėl gali būti laikoma teritorija, kurioje nėra ligos.

A. Užkrėstos teritorijos nustatymas

Užkrėsta teritorija turėtų būti nustatoma atsižvelgiant į:

- (1) ankstesnį ir dabartinį geografinį ligos paplitimą,
- (2) epidemiologinių tyrių rezultatus,
- (3) laukinių kiaulių populiaciją (erdvinį pasiskirstymą, šernų geografinį pasiskirstymą, metapopuliacijas⁶, arealą),
- (4) kraštovaizdžio struktūrą ir dideles natūralias ar dirbtines kliūtis, kurios daro įtaką arealui ir riboja galimą kontaktą tarp laukinių kiaulių, pvz., mišku apaugusias vietas, žaliuosius koridorius, greitkelius, upes, ežerus ir kt.

B. Priežiūra užkrėstoje teritorijoje

Dėl ligos charakteristikų, akivaizdžių klinikinių ligos požymių ir didelio mirtingumo pagrindinis vaidmuo siekiant anksti nustatyti AKM tenka pasyviajai priežiūrai, grindžiamai laukinių kiaulių, kurios buvo rastos sergančios arba negyvos, tyrimams. Be to, atsižvelgiant į tai, kad tam tikra užsikrėtusių laukinių kiaulių dalis gali išgyventi, vertingų duomenų apie ligos raidą ir rekomendacijų dėl toje teritorijoje priimtų ligos kontrolės priemonių veiksmingumo vertinimo taip pat galima gauti atliekant aktyviają nušautų gyvūnų priežiūrą.

- Priežiūra laukinių kiaulių populiacijoje

Ypatingų pastangų turėtų būti dedama siekiant nustatyti infekcijos laukinių kiaulių populiacijoje mastą ir atliekant laukinių kiaulių, kurios buvo rastos sergančios arba negyvos, tyrimus, taip pat imant mėginius ir juos ištiriant, siekiant nustatyti AKM virusą

⁶ Metapopuliaciją sudaro erdvės požiūriu atskirtos tos pačios rūšies populiacijos, kurios turi tam tikro lygio sąveiką.

bei AKM antikūnus. Rastos negyvos laukinės kiaulės yra pagrindinis pavojaus signalas, ypač jei jos rastos ne pavieniui (grupėse).

- Visos laukinės kiaulės, nušautos medžioklės sezono metu arba rastos sergančios ar negyvos užkrėstoje teritorijoje, įskaitant užmuštas automobilių, turi būti patikrintos veterinarijos gydytojo ir iširtos dėl AKM pagal diagnostikos vadovo nuostatas. Verta prisiminti, kad AKMV yra gana atsparus, taigi galima atlikti ir autolizuotų kūnų tyrimus.
- Jeigu laukinių kiaulių populiacijoje patvirtinamas AKM, priežiūra turi būti atliekama visoje užkrėstoje teritorijoje. Siekiant nustatyti imtinų mėginių skaičių pirmiausia turėtų būti nustatytas atrinktinės tikslinės populiacijos dydis. Mėginių skaičius turi būti nustatomas pagal apytikrį teritorijoje esančių gyvū, o ne nušautų gyvūnų skaičių. Jeigu nėra duomenų apie populiacijos pasiskirstymą, tankumą ir dydį, būtina nustatyti geografinės teritorijos, kurioje bus imami mėginiai, ribas, atsižvelgiant į joje nuolat gyvenančių laukinių kiaulių skaičių ir į esamas natūralias ar dirbtines kliūtis, kurios gali riboti nuolatinį didelio gyvūnų skaičiaus judėjimą. Rekomenduojama nustatyti maždaug 200 km² mėginių ėmimo geografinius vienetus, kuriuose laukinių kiaulių populiaciją sudaro 400–1000 gyvūnų. Mažiausias laukinių kiaulių skaičius, kuris turi būti atrinktas iš kiekvieno imties vieneto, turi būti toks, kad būtų galima nustatyti 5 proc. paplitimą 95 proc. patikimumu. Šiuo tikslu per medžioklės sezoną iš kiekvieno vieneto turi būti atrinkti ne mažiau kaip 56 gyvūnai.
- Tas vietas, kuriose AKM patekimo ir išplitimo pavojus yra ypač didelis (pvz., į kurias laukines kiaules suvaro ir tikrina medžiotojai), turėtų nuolat prižiūrėti veterinarijos gydytojai ir darbuotojai, puikiai mokantys atpažinti ligos požymius ir pokyčius, taip pat išmanantys, kokios priemonės turėtų būti priimanamos, kad liga neišplistų.

- **Priežiūra naminių kiaulių populiacijoje**

Visuose ūkiuose, esančiuose užkrėstoje teritorijoje, turi būti vykdomos priežiūros programos ir taikomos prevencinės priemonės.

- Kiaulių ūkiuose turėtų būti vykdomos griežtos sveikatos stebėsenos programos, o visos sergančios ar nugaišusios kiaulės, kai dėl klinikinių arba kitokių priežasčių negalima atmesti AKM galimybės, turėtų būti patikrintos valstybinio veterinarijos gydytojo ir iširtos dėl AKM pagal diagnostikos vadovo nuostatas. Staigus nugaišimas gali būti vienas iš pirmųjų klinikinių ligos požymių.
- Pagrindiniai klinikiniai ir patologiniai anatomiciniai duomenys, į kuriuos būtina atsižvelgti, yra:
 - a) visų amžiaus grupių kiaulių karščiavimas ir sergamumas bei gaištamumas,
 - b) karščiavimas ir hemoraginis sindromas: taškiniai ir dėminiai pakraujavimai, ypač limfiniuose mazguose, inkstuose, blužnyje (ši yra padidėjusi ir tamsi, ypač sergant ūmia forma) ir šlapimo pūslėje, taip pat tulžies pūslės opos.

- Siekiant anksti nustatyti AKM, privačiam vartojimui paskerstos kiaulės turėtų būti patikrinamos valstybinio veterinarijos gydytojo. Užkrėstoje teritorijoje turėtų būti atliekami *ante mortem* ir *post mortem* tyrimai, pirmiausia siekiant nustatyti AKM požymius. Jei gyvūnams būdingi įtartini ar abejotini simptomai ir (arba) pakitimai, turėtų būti atliekami laboratoriniai tyrimai pagal diagnostikos vadovą, siekiant atmesti AKM galimybę.

C. Profilaktinės priemonės užkrėstoje teritorijoje

- Judėjimo draudimas ir kontrolė

Nedelsiant uždraudžiamas judėjimas visuose užkrėstoje teritorijoje esančiuose užkrėstuose ūkiuose arba ūkiuose, kuriuose užkratas įtariamas. Visuose užkrėstoje teritorijoje esančiuose kiaulių ūkiuose, įskaitant visus nekomercinius ūkius, vykdoma oficiali priežiūra. Turi būti atliekamas ir nuolat atnaujinamas surašymas. Kiaulės turėtų būti laikomos joms skirtose patalpose arba kitoje tinkamoje vietoje, kurioje jos gali būti izoliuotos nuo kontakto su laukinėmis kiaulėmis. Be kompetentingos institucijos leidimo neturėtų būti leidžiama kiaulių įvežti į ūkius arba iš jų išvežti. Turėtų būti draudžiama kiaules laisvai laikyti lauke. Turi būti uždrausta iš užkrėstos teritorijos vežti kiaules ir siųsti jų spermą, kiaušialąstes bei embrionus Sąjungos vidaus prekybai.

- Gyvų kiaulių rinkos

Kai laukinių kiaulių populiacijoje įtariamas AKM, gyvūnų rinkas turėtų griežtai prižiūrėti veterinarijos gydytojai ir darbuotojai, puikiai mokantys atpažinti ligos požymius ir pokyčius, taip pat išmanantys, kokios priemonės turėtų būti priimanos, kad liga neišplistų. Jeigu liga patvirtinama, gyvų kiaulių rinkos turėtų būti uždaromos.

- Kūnų šalinimas

Visų naminių ir laukinių kiaulių, kurios buvos rastos negyvos užkrėstoje teritorijoje, kūnai turi būti perdirbami oficialiai prižiūrint ir ištiriami.

Pagal Reglamento (EB) Nr. 1069/2009, kuriuo nustatomos žmonėms vartoti neskirtų šalutinių gyvūninių produktų ir jų gaminių sveikumo taisyklės ir panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1774/2002 (šalutinių gyvūninių produktų reglamentas)⁷, 8 straipsnio a punkto v papunktį visos laukinių gyvūnų, kurie įtariami užsikrėtę žmones ar gyvūnus galinčiomis užkrėsti ligomis, kūno dalys, įskaitant kailius ir odas, klasifikuojamos kaip 1 kategorijos medžiagos. Tokios medžiagos turi būti sunaikinamos arba perdirbamos pagal to reglamento 12 straipsnį. Todėl laukinių kiaulių, nušautų arba rastų negyvų užkrėstoje teritorijoje, vidaus organai ir kitos dalys turi būti sunaikinamos arba perdirbamos pagal Reglamento (EB) Nr. 1069/2009 12 straipsnį.

⁷ OL L 300, 2009 11 14, p. 1.

- Šėrimas jovalu iš maisto atliekų

Įprotis šerti gyvūnus maisto atliekomis **kelia didelį pavojų**, nes tokiu būdu sveika populiacija gali užsikrėsti įvairiomis ligomis, tarp jų ir AKM. **Todėl turėtų būti užtikrinta, kad dabartinės taisyklės, kuriomis draudžiama kiaules šerti jovalu iš maisto atliekų, būtų deramai įgyvendinamos.** Kiaulių savininkams turėtų būti skiriama informavimo kampanija, siekiant jiems išaiškinti, kokį pavojų kelia tokia praktika. Jei reikia, turėtų būti peržiūrėta dabartinė maisto atliekų surinkimo iš namų, restoranų ir kt. sistema, siekiant išvengti galimų spragų ir trūkumų renkant ir saugiai šalinant atliekas.

- Biologinis saugumas

Ūkininkai užkrėstoje teritorijoje turėtų būti skatinami savo ūkiuose patobulinti biologinio saugumo priemonės, kad į ūkį nepatektų AKM. Naminės kiaulės ir šernai greičiausiai užsikrečia tiesioginio kontakto būdu ir prarydami užkrėstą medžiagą.

Siekiant sumažinti pavojų, kad AKM gali patekti į kiaulių ūkį:

- (a) turėtų būti įvežamos tik iš patikimų ir sertifikuotų šaltinių siunčiamos kiaulės,
- (b) lankytojams turėtų būti patariama nevykti į kiaulių ūkius, ypač į komercinius,
- (c) darbuotojai turėtų būti tinkamai mokomi ir informuojami, ir turėtų būti draudžiamas kontaktas su kitomis kiaulėmis,
- (d) siekiant apsaugoti nuo kontakto su laukinėmis kiaulėmis, kiaulių ūkis turėtų būti aptvertas išorės aptvaru (geriausia – dvigubu aptvaru),
- (e) kūnai, nereikalingos paskerstų kiaulių dalys ir maisto atliekos turi būti naikinamos tinkamai,
- (f) nušautų arba rastų negyvų laukinių kiaulių dalys neturėtų patekti į kiaulių ūkį,
- (g) ūkiams turėtų būti patariama nesidalyti įranga,
- (h) prie įėjimo arba įvažiavimo į ūkį turi būti tinkamos valymo ir dezinfekavimo priemonės. Prieš kontaktą su kiaulėmis transporto priemonės ir įranga turėtų būti tinkamai išvalytos ir išdezinfekuotos, tačiau jos neturėtų patekti į ūkį,
- i) visi asmenys, turintys kontaktą su kiaulėmis (naminėmis ir (arba) laukinėmis), turi taikyti tinkamas higienos priemones.

- Erkių kontrolė

Užkrėstos *Ornithodoros* erkės AKMV gali nešioti ilgą laiką (kaip įrodyta, bent 5 metus) ir perduoti jį imlioms rūšims. Be to, šios erkės gali perduoti virusą viena kitai transstadijiniu, lytiniu ir transovariniu būdu. Todėl jos gali būti viruso rezervuaras. Šių erkių dažnai aptinkama daugelyje Afrikos teritorijų ir tam tikrose Iberijos pusiasalio dalyse kiaulių garduose, tačiau remiantis turima informacija galima teigti, kad Sardinijoje jų nėra. Išsamių žinių apie šių erkių paplitimą kituose Europos regionuose beveik nėra. Jos gyvena senuose pastatuose esančiose kiaulidėse ir slepiasi plyšiuose bei ant pakankamai drėgnų paviršių. Dėl erkių ilgaamžiškumo ir

sugebėjimo ilgą laiką išgyventi be maisto senose kiaulidėse jų išnaikinti nepavyksta. Todėl, siekiant išvengti kontakto, kiaulės neturėtų būti laikomos užkrėstose patalpose. Patalpos turėtų būti atskirtos aptvarais, kad į jas nepatektų kiaulės, arba sunaikintos ir kitoje vietoje turėtų būti pastatytos naujos patalpos.

- **Visuomenės informavimo kampanija**

Kiaulių augintojai ir kiaulių sektoriaus ūkio subjektai turėtų būti informuojami apie AKM, turėtų galėti atpažinti pirmuosius simptomus, apie juos pranešti ir žinoti, kaip neleisti ligoms plisti, be to, jie turėtų žinoti, kad į ūkį įvežami kiaulienos produktai arba iš užsienio įvežami mėsos produktai gali kelti riziką. Komerciniai ir nekomerciniai ūkiai taip pat turėtų būti skatinami didinti savo biologinio saugumo lygį. Taip pat turėtų būti vykdoma daugiau informavimo kampanijų siekiant informuoti medžiotojus apie priemones, kurias reikia priimti pagal ligos likvidavimo planą, ir reikalavimus, kurių turi būti laikomasi, kad būtų išvengta ligos plitimo. Turėtų būti numatytas ir toje teritorijoje rastų negyvų arba nušautų laukinių kiaulių tikrinimo bei saugaus naikinimo metodas. Medžiotojams ir gyvūnų prižiūrėtojams turėtų būti nurodyta pranešti kompetentingai institucijai apie kiekvieną rastą negyvą laukinę kiaulę.

- **Medžioklė**

Bet kokia į naują aplinką patekusi nauja infekcija gali išplisti, jeigu vietoje yra pakankamai imlių rūšių gyvūnų šeiminių. Gali pasirodyti, kad laukinių kiaulių medžioklė yra paprastas ir tiesioginis būdas ligoms imlių gyvūnų skaičiui reguliuoti, siekiant palengvinti AKM kontrolę ir likvidavimą. Tačiau intensyvi medžioklė gali duoti priešingų rezultatų, nes dėl jos gali padidėti šernų metapopuliacijų arealai, tokiu būdu susidarytų palankesnės sąlygos metapopuliacijų kontaktams, o atskiri gyvūnai būtų skatinami judėti dideliais atstumais. Be to, dėl medžioklės gali kilti tam tikrų papildomų pavojų, pvz., susijusių su užkrėstų kūrų tvarkymu ir tuo, kad medžiotojai gali paskleisti virusą aplinkoje. Tačiau medžioklė gali būti reikalinga mėginams imti.

Laukinių kiaulių medžioklė buvo naudojama KKM kontroliuoti. Tačiau įrodymų, kad medžioklė yra veiksminga ligų valdymo priemonė tai ligai kontroliuoti, nėra daug. Taip gali būti dėl to, kad medžioklės poveikis populiacijų dinamikai yra sudėtinis, atsižvelgiant į tikslinių gyvūnų amžių ir lytį. Toliau aprašytos teorinės dviejų galimų tikslinės medžioklės scenarijų, kurie buvo naudoti KKM kontroliuoti, poveikio galimybės:

- manoma, kad tikslinė medžioklė (daugiausia jaunesnių nei vienerių metų amžiaus šernų) laikinai sumažina imlių gyvūnų skaičių, todėl ji turėtų leisti lengviau išnaikinti KKM infekciją. Tačiau medžiojant jaunikius gali išlikti pakankamai patelių, kurios gali atsivesti jaunikių, kad būtų išlaikytas aukštas jaunikių gimstamumo lygis ir pagausėtų imlių gyvūnų skaičius, taigi, ir liga galėtų išlikti.
- Kita vertus, medžiojant patelas, kurios gali turėti jaunikių, populiacija ilgainiui sumažėtų. Tačiau tokiu būdu gali laikinai padidėti populiacija, ir

būtų sudarytos idealios sąlygos KKM toliau plisti, nes būtų naikinami tie gyvūnai, kurie jau galėjo būti išvystę imunitetą KKM. Tai gali būti ypač pavojinga tankiai gyvenančiose populiacijose, kurios reaguoja lanksčiai didindamos savo veisimosi pajėgumus (priklausomybė nuo tankumo).

Todėl nemanoma, kad tikslinė medžioklė yra paprasta KKM kontrolės galimybė, ir netgi gali duoti priešingų rezultatų.

Atsižvelgiant į epidemiologines afrikinio ir klasikinio kiaulių maro charakteristikas, imlių rūšių gyvūnų ir jų ekologinės elgsenos požiūriu gali būti manoma, kad tie patys trūkumai, nustatyti naudojant medžioklę kaip KKM kontrolės priemonę, pasireikš ir AKM kontrolės atveju. Be to, verta atkreipti dėmesį į tai, kad kovai su KKM kartu gali būti vykdoma medžioklė ir šernų skiepijimas, siekiant sumažinti imlios populiacijos skaičių. Skiepijimo negalima taikyti kovai su AKM, nes nuo šios ligos skiepų nėra.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, negalima daryti išvados, kad greitas laukinių kiaulių populiacijos tankumo mažinimas medžiojant yra veiksminga priemonė siekiant palengvinti AKM likvidavimą laukinių kiaulių populiacijoje. Be to, verta prisiminti, kad dėl AKM charakteristikų gaištamumas nuo šios ligos paprastai yra didesnis nei medžioklės metu.

Tais atvejais, kai liga nustatoma mažoje laukinių kiaulių populiacijoje (keli šimtai laukinių kiaulių nedidelio tankumo vietovėse), būtų tikslingiau stebėti ligos raidą, nedidinant medžioklės intensyvumo ar net sustabdant medžioklę, nes tikėtina, kad liga savaime išnyks po kelių mėnesių. Tačiau reikėtų parengti sistemą, pagal kurią būtų saugiai sunaikinami rastų negyvų laukinių kiaulių kūnai, nes jie gali būti labai svarbus užkrato šaltinis.

Tose teritorijose, kuriose laukinių kiaulių tankumas didelis, tankio mažinimas pasitelkus intensyvesnę medžioklę gali padėti išnaikinti tą ligą. Tačiau tai turėtų būti daroma tik atlikus tinkamą susijusios populiacijos dinamikos tyrimą, be to, turėtų būti imamasi visų atsargumo priemonių, kad laukinių kiaulių metapopuliacijos negalėtų turėti kontakto ir judėti dideliais atstumais.

Visais atvejais labai svarbu:

- visas užkrėstoje teritorijoje ir aplink ją rastas negyvas arba nušautas laukines kiaules ištirti, siekiant nustatyti AKM virusą ir antikūnus, kad priimtas priemonės būtų galima patikslinti remiantis pasiektais rezultatais, ir
- užkirsti kelią laukinių ir naminių kiaulių kontaktui, užtikrinant, kad būtų tinkamai taikomos visos biologinio saugumo priemonės, siekiant išvengti ligų perdavimo tarp šių dviejų populiacijų.